

מדינת ישראל
משרד החינוך

ראמ"ה
הרשות הארצית
למדידה והערכה בחינוך

המזכירות הפדגוגית

עברית

לכיתה ז'

חוברת טקסטים

טקסט ראשון

כתב: דב אלפון אייר: ניר גולן

- 1 **מ** י מכיר את הספר 'הארי פוטר'! – "מי
2 לא?" אתם ודאי עונים. אבל תלוי
3 מה הכוונה ב"להכיר". באנגליה חקרו
4 קבוצה של ילדים ובדקו אם הם מכירים את
5 כל פיתולי העלילה של הסיפור, והתברר שאלה
6 שקראו את הספר ידעו לענות על כל שאלה,
7 ואילו ילדים שצפו בסרט המבוסס על הספר,
8 נכשלו שוב ושוב.
- 9 החוקרים החליטו לערוך ניסוי נוסף. הם
10 נתנו לילדים לקרוא את הסיפור על ממלכת נרניה
11 "האריה, המכשפה וארון הבגדים", ולילדים
12 אחרים הקרינו את הסרט. שוב התברר שילדים
13 שקראו את הספר הבינו את העלילה טוב יותר
14 מילדים שצפו בסרט.

54 המצאת הדפוס אפשרה להפוך את הספר
 55 להמוני: הוא נעשה זול הרבה יותר מבעבר, וכמובן
 56 נוח יותר. אי אפשר לקרוא סיפור חרות על לוחות
 57 אבן במיטה; ספר, אפשר גם אפשר.
 58 לכן אני בטוח שאם הספר "ימות", זה יהיה
 59 רק מפני שנזכה להמצאה שתהפוך את אמצעי
 60 הקריאה לזולים יותר ולנוחים יותר. אולי זה יהיה
 61 באינטרנט, אולי בטלפון הסלולרי, אולי על גבי
 62 צג מדהים של ספר אלקטרוני משוכלל.

© ניר גולן

63 ובעצם, זה לא חשוב. ילדים הרי ימשיכו
 64 לקרוא את ה"אודיסיאה" ואת התנ"ך, את "פיטר
 65 פן" ואת "שר הטבעות", את "הנסיך הקטן" ואת
 66 סיפורי ממלכת נרניה בכל צורה שבה יהיה להם
 67 נוח. לא חייבים לפחד מהעתיד – הארי פוטר
 68 מפחיד גם ככה.

15 קריאת ספרים עוזרת לפתח את הדמיון ועוזרת
 16 לחשוב על מקומות אחרים ועל מצבים לא מוכרים.
 17 הנה מחקר המדגים זאת: ב-1982 פרסם פרופסור
 18 וולטר אונג את מחקרו המקיף על בני שבט החיים
 19 בפניה נידחת של ברית המועצות לשעבר ואשר
 20 אינם יודעים קרוא וכתוב החוקר חד להם חידה:
 21 "בצפון הרחוק, בחבלי ארץ שבהם יש שלג, כל
 22 הדובים הם לבנים. אזור נִבְאָה-זְמֵלָה הוא
 23 בצפון הרחוק, ויש שם שלג. מה צבע הדובים
 24 באזור נובאיה-זמלה?" אנשי השבט לא ידעו
 25 לענות על השאלה. הם אמרו: "אני לא יודע.
 26 "בכל אזור יש דובים קצת שונים. פה הדובים
 27 הם חומים. אני ראיתי רק דובים חומים" כלומר,
 28 אנשי השבט היו מסוגלים לענות רק על דברים
 29 שהכירו בסביבתם ולא מעבר לה.

30 קריאת ספרים חשובה לא רק להתפתחות
 31 הדמיון והחשיבה, היא גם חלק מרכזי בתרבות
 32 המערב. העם היהודי תרם לעולם את התנ"ך,
 33 הספר החשוב ביותר והמוכר ביותר שנכתב עד
 34 היום, ואנחנו רואים בו יסוד מרכזי של תרבותנו.

35 בימינו רבים מפחדים שאנשים יפסיקו
 36 לקרוא ספרים והספר ייעלם. הנבואה השחורה
 37 הזאת מכונה לפעמים "מותו הצפוי של הספר".
 38 החשש הוא שבגלל התפתחות רשת האינטרנט
 39 והתקדמות המחשבים הניידים למיניהם לא רחוק
 40 היום שבו אנשים יעדיפו לקרוא ספרים על גבי צג
 41 במקום ספרים המודפסים על נייר, ואז יפסיקו
 42 להדפיס ולמכור ספרים.

43 האם זה באמת נורא? – "ודאי!" אתם
 44 עונים. אבל אתם טועים. הספר, כחפץ, הוא חסר
 45 חשיבות מה שהופך אותו למופלא הוא הסיפורים
 46 שבתוכו.

47 כאשר יוהן גוטנברג הדפיס את הספר הראשון
 48 ב-1455, אנשים כבר הקשיבו לסיפורים וסיפרו
 49 אותם במשך אלפי שנים. תיבת נוח, שמשון ודלילה,
 50 משפט שלמה ועצת אחיתופל – כל הסיפורים
 51 הנפלאים הללו עברו מפה לאוזן ונכתבו ביד על
 52 גבי מגילות או בספרים עבי כרס ונקראו שוב ושוב
 53 (ועוד לפני כן הם נחרתו באבן או בלוחות חומר).

© מתוך "עיניים", כתב עת מיוחד לילדים, מקבוצת
 "הארץ", טבת תשס"ז, ינואר 2007, גיליון מספר 77
 עמ' 32-33

טקסט שני

לפענח את הצופן החברתי מאת: גלית בן-צדוק

34 הצופן החברתי שונה ממקום למקום, ומה
35 שמקובל בחברה אחת, לאו דווקא מקובל
36 בחברה אחרת. הוא אף עשוי להשתנות עם
37 הזמן, לפי רוח התקופה. לעתים הצופן
38 החברתי שלנו שונה כל כך מזה של האדם
39 העומד מולנו, עד כי קשה להאמין שאנו
40 חיים על אותו כוכב לכת...

41 למשל, כאשר אנו מברכים לשלום אדם
42 חשוב, אנו נוהגים ללחוץ את ידו. לחיצת יד
43 מסמנת אצלנו תחושת כבוד וקרבה. ביפן,
44 לעומת זאת, ברכת שלום לא תתבטא

©! קידה - ברכת שלום ביפן

45 בלחיצת יד, משום
46 שזו נחשבת חדירה
47 לפרטיותו של האחר.
48 במקום זאת היפנים
49 קדים זה לזה. ככל
50 שמעמדו של האדם גבוה יותר, כך הקידה
51 אליו תהיה עמוקה יותר.

52 גם דרך הפנייה היא שונה. אם נרצה לשאול
53 את האדם העומד מולנו מה דעתו בנושא
54 מסוים, נעשה זאת באופן ישיר, לדוגמה:
55 "רפי, מה אתה חושב?" היפנים, לעומת
56 זאת, ישאלו אותו אדם את השאלה הזאת
57 באופן עקיף, בציון שמו או תפקידו,
58 לדוגמה: "מה מר לוי חושב?"

59 כשמישהו מאתנו מדבר על עצמו, הוא
60 משתמש במילה "אני". אין למילה זו
61 תחליף בשפת היום-יום שלנו ("אנוכי" היא
62 תחליף בשפה מליצית). ביפנית, לעומת
63 זאת, יש דרכים רבות ושונות להגיד "אני",
64 והן תלויות במעמד החברתי של האנשים
65 המדברים ביניהם ובמינם. כך, למשל,
66 אישה צעירה המשוחרת עם חברתה
67 תשתמש במילה אַטאַשי (atashi) ואילו

1 מה הייתם אומרים אילו האדם שאתם
2 סועדים בחברתו היה משמיע קולות
3 רמים בזמן שהוא לוגם מהמרק ומגהק
4 מדי פעם במהלך הארוחה? סביר
5 להניח שהייתם חושבים שהוא אדם גס
6 רוח. ביפן, לעומת זאת, התנהגויות אלה
7 מקובלות ואף רצויות, משום שהן
8 מעידות על הנאה ושיעור רצון
9 מהארוחה.

10 לכל חברה יש "צופן חברתי" משלה. הצופן
11 החברתי הוא כל אותם ערכים, אמונות
12 וכללי התנהגות המקובלים באותה חברה.
13 צופן זה מנחה אותנו כיצד עלינו להתנהג
14 בחיי היום-יום, ובאמצעותו אנו שופטים
15 את המציאות ומבחינים בין טוב לרע, בין
16 מותר לאסור ובין צודק ללא צודק. הצופן
17 החברתי גם מגדיר את הזהות שלנו כחלק
18 מהקבוצה שאליה אנו משתייכים. כלומר,
19 לנו ולחברי הקבוצה יש מאפיינים דומים,
20 והם שונים מאלה של קבוצות אחרות.

21 נשאלת השאלה: כיצד אנו רוכשים את
22 הצופן החברתי שלנו? הרי אין ברשותנו
23 "ספר כללי התנהגות חברתיים" שאותו
24 אפשר לקרוא ולשנן כדי ללמוד כיצד יש
25 להתנהג בחיי היום-יום. התשובה היא
26 שכבר מגיל צעיר מאוד אנו לומדים את רֵזִי
27 הצופן בשתי דרכים עיקריות: האחת היא
28 באמצעות חיקוי. אנו מקשיבים למבוגרים
29 ומתבוננים בהתנהגויות שלהם, וכך אנו
30 רוכשים את ההתנהגויות האלה בעצמנו.
31 הדרך האחרת היא באמצעות חינוך.
32 ההורים או המורים שלנו מסבירים לנו
33 כיצד עלינו להתנהג.

104	היום, בעידן התקשורת והאינטרנט, שבו
105	המידע עובר בקלות ממקום למקום,
106	מרחקים וגבולות משפיעים פחות בכל
107	תחומי החיים, ואנו נעשים יותר ויותר
108	"דומים" זה לזה מבחינות רבות. באמצעות
109	רשת האינטרנט אנשים משתפים זה את זה
110	בידע, בדעות וברעיונות. כך אנו יכולים
111	להציץ ל"ספרים" השונים של הכללים
112	החברתיים הבלתי-כתובים הקיימים
113	בעולם, ואף להיות מושפעים מהם. סרטון
114	המועלה, למשל, באתר האינטרנט
115	"יוטיוב" (אתר המאפשר לכל אחד לפרסם
116	סרטים ברשת האינטרנט), יכול להשפיע על
117	מיליוני צופים בכל רחבי הגלובוס, ללא
118	קשר למקום מגוריהם, למינם או לגילם.
119	בגלל השיתופיות הזאת אנשים עשויים
120	להתלבש באופן דומה, לאכול את אותם
121	סוגי מאכלים ואף לתקשר זה עם זה
122	באמצעות סמלים מוכרים (למשל, ☺).
123	האם היטשטשות הגבולות היא דבר חיובי?
124	יש הטוענים שאם בני האדם יוותרו על
125	הצופן החברתי שלהם וינהגו בדרך דומה,
126	יתחיל עידן של שוויון ושל שלום. לא יהיו
127	הבדלים מהותיים בין בני האדם, ועל כן לא
128	תהיינה מלחמות. המתנגדים לכך טוענים
129	שהרצון לאחידות מְבַטָא חוסר סובלנות
130	ל"אָחֵר", ושכל קבוצה תורמת בייחודיות
131	שלה לטובת הכלל.
132	ואתם? אילו הטילו עליכם לכתוב ספר
133	כללי התנהגות חברתיים, האם הייתם
134	מנסחים צופן אחד ויחיד עבור העולם כולו,
135	או שהייתם מאפשרים לכל חברה לשמור
136	על הצופן החברתי שלה?

הטקסט מבוסס על רעיון מתוך כתבה מאת עדנה שמש,
בכתב העת "עיניים", גיליון מס' 119, עמ' 46-47

¹ © Istockphoto.com/btrenkel
² © Istockphoto.com/james steidi

68	בשיחה עם המורה היא תשתמש במילה
69	וְאֶשֶׁי (watashi); בחור צעיר המשוחח עם
70	חברו ישתמש במילה אוֹרָה (ore), ואילו
71	בשיחה עם המורה שלו הוא ישתמש במילה
72	בֹּקוּ (boku). כל המילים האלה אומרות
73	אותו דבר ("אני") רק קצת אחרת.
74	מנהגי השולחן אף הם עשויים להיות
75	שונים לחלוטין ממקום למקום. ניקח,
76	לדוגמה, את אופן האכילה של מאכל פשוט
77	למדיי – אורז. אנו אוכלים אורז בסכין
78	ובמזלג או בכף, ואילו בסין וביפן נהוג
79	לאכול אורז במקלות אכילה. את המקלות
80	אוחזים ביד ימין ואת קערת האורז
81	מקרבים אל הפה כדי למנוע לכלוך.
82	השארית אורז בצלחת, ואפילו גרגרים
83	מעטים, נחשבת חוסר כבוד למאמץ
84	שהושקע בגידול האורז או חוסר הכרת
85	תודה למארח! בארצות אחרות, כמו הודו
86	ופרס, נהוג לאכול את האורז בידיים (מה
87	אימא שלכם הייתה אומרת על זה!?).
88	בהודו מקפידים לאכול ביד ימין בלבד,
89	מפני שיד שמאל משמשת לפעולות ניקוי
90	שוונות, ולכן היא נחשבת טמאה.
91	גם הלבוש הוא חלק מהצופן החברתי.
92	למשל, בעבר הרחוק גברים נהגו ללבוש
93	שמלות, אם כי שונות מהשמלות של
94	הנשים, ואילו היום גברים
95	לובשים בעיקר מכנסיים. עם
96	זאת בתרבויות מסוימות
97	אפשר לחזות היום בגברים
98	הלבושים בחצאיות. הדוגמה
99	המוכרת ביותר היא ה"קילט"
100	הסקוטי – חצאית משובצת
101	בגובה הברך שהגברים
102	הסקוטים נוהגים ללבוש
103	באירועים חגיגיים מסורתיים.

© "קילט" –

לבוש סקוטי מסורתי

מדינת ישראל
משרד החינוך

ראמ"ה
הרשות הארצית
למדידה והערכה בחינוך

המזכירות הפדגוגית

עברית לכיתה ז'

שם התלמיד/ה:

חוברת שאלות - פרק ראשון

קראו את הטקסט "תמיד יהיו סיפורים" בעמודים 1-2 בחוברת הטקסטים, וענו על שאלות 1-14:

שאלה 1

הכותב מספר בתחילת הטקסט על שני ניסויים שהשתתפו בהם ילדים. לשני הניסויים הייתה מטרה משותפת. מה הייתה מטרתם?

- א. לדאוג שהילדים יכירו גם סיפורים וגם סרטים.
- ב. לבדוק אילו ילדים הבינו טוב יותר את עלילת הסיפור.
- ג. לבדוק אם סיפורים וסרטים משעשעים ילדים.
- ד. לדאוג שהילדים יצפו בסרטים.

שאלה 2

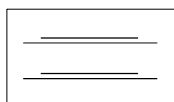
לפניכם משפטים אחדים הקשורים לתחילת הטקסט.
סמנו ליד כל משפט: "נכון" או "לא נכון", לפי הטקסט שקראתם.

לא נכון	נכון	
	✓	דוגמה: דב אלפון הוא הכותב של הטקסט.
		א. דב אלפון ביצע בעצמו את הניסויים.
		ב. הניסוי הראשון בדק את הכרת העלילה של "הארי פוטר".
		ג. הילדים שצפו בסרט "הארי פוטר" הכירו את כל פיתולי העלילה שלו.
		ד. כל הילדים שהשתתפו בשני הניסויים קראו את הספרים וגם צפו בסרטים.

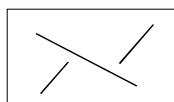

שאלה 3

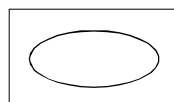
בטקסט מופיע הצירוף "פיתולי העלילה" (שורה 5).
סמנו את האזור הממחיש ביותר את המילה "פיתולים".

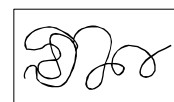
ד

ג

ב

א

שאלה 4

בשורה 21 כתוב: "בחבלי ארץ שבהם יש שלג..."
לפניכם משפטים אחדים שהמילה "חבל" מופיעה בהם.
באיזה משפט מן המשפטים הבאים המשמעות של המילה "חבל"
דומה למשמעות המילה בטקסט?

- א הילדים קפצו בהפסקה בחבל ארוך.
ב העולים החדשים סבלו מחבלי קליטה ממושכים.
ג בחבל לכיש יש חקלאות מפותחת.
ד חבלי הכביסה נקרעו, וכל הכביסה נפלה.

שאלה 5

לפניכם טבלה המשווה בין שני המחקרים שמסופר עליהם בטקסט.
השלימו את התאים הריקים בטבלה לפי הטקסט שקראתם.

המחקר בהשתתפות אנשי השבט (שורות 17–29)	המחקר בהשתתפות הילדים (שורות 3–14)	
_____ .1	חוקרים באנגליה	מבצעי המחקר:
ברית המועצות לשעבר	אנגליה	_____ .2
אנשי שבט שאינם יודעים קרוא וכתוב	שתי קבוצות ילדים בכל ניסוי	_____ .3
_____ .4	שאלון על הסיפור	כלי המחקר:
אנשים שלא ידעו קרוא וכתוב, לא יכלו להשיב תשובה נכונה.	_____ .5 _____	תוצאות המחקר:

שאלה 6

מהי המסקנה המשותפת העולה מהמחקר בהשתתפות הילדים ומהמחקר בהשתתפות אנשי השבט? (מחקר א' שורות 3–14; מחקר ב' שורות 17–29)

שאלה 7

הכותב מבדיל בין ספר לבין סיפורים.
העתיקו משורות 35–46 את המשפטים שבהם מציג הכותב את ההבחנה הזאת.

שאלה 8

בשורה 36 מוזכרת הנבואה השחורה.
נבואה שחורה היא נבואה:

- א מפתיעה
- ב מפורסמת
- ג טובה
- ד רעה

שאלה 9

לפי הטקסט, יש חשש שהספרים ייעלמו.
איך הכותב, דב אלפון, מרגיע את אלה החוששים שהספרים ייעלמו?

שאלה 10

בשורות 43–44 כתוב: " 'ודאי!', אתם עונים".
למי הכוונה במילה "אתם"?

- א לקבוצת הניסוי
- ב לחוקרים
- ג לאנשי השבט
- ד לקוראים

שאלה 11

השלימו את המשפטים שלפניכם.

כפי שלוחות האבן והחומר נעלמו והוחלפו בעבר ב _____, כך ייתכן
(1)

שגם הספר המודפס ייעלם ויוחלף בעתיד ב _____.
(2)

שאלה 12

השלימו את הקטע שבמסגרת לפי תוכן הטקסט שקראתם.
השתמשו אך ורק באחת המילים שמתחת לקו.

לפי דעתו של כותב הטקסט דב אלפון, _____ מאוד לקרוא. כלל וכלל לא משנה
א(1)מיותר (2)משעמם (3)חשוב (4)מחייב

האמצעי, אם הוא נייר, אם הוא מחשב, אם הוא טלפון סלולרי, וגם אם הוא מגילה

או לוח אבן. העיקר _____, כי הקריאה _____ את המוח.
ב(1)לחשוב (2)לקרוא (3)לכתוב (4)להעתיק ג(1)מפתחת (2)מעייפת (3)מגבילה (4)מועילה

בעתיד אולי לא ידפיסו ספרים על נייר, אך בני האדם _____ יוותרו על סיפורים!
ד(1)תמיד (2)בדרך כלל (3)לפעמים (4)לעולם לא

שאלה 13

יעל, תלמידה מהכיתה, אמרה שכדי שהטקסט יהיה ברור יותר, כדאי לחלק אותו לשני חלקים עיקריים, ולהוסיף לכל חלק כותרת.
בחרו בכותרת המתאימה המשקפת את הנושא העיקרי של כל חלק.
א. לשורות 1–29 הכותרת המתאימה ביותר היא:

- א פיתולי העלילה בספר
- ב על ספרים ועל סרטים
- ג ילדים ואנשי השבט
- ד החשיבות של הקריאה

ב. לשורות 35–62 הכותרת המתאימה ביותר היא:

- א איך התפתחו הספרים?
- ב הסיפורים יישארו לעד
- ג תמיד יהיו ספרים מודפסים
- ד הספרים יהיו באינטרנט

שאלה 14

מילים יכולות להיות דומות זו לזו באופנים שונים, למשל:

בשורש – מְכַתֵּב, כְּתוּבָה

בתבנית – מְכַתֵּב, מְצַעֵד

בצליל החרוז – מְכַתֵּב, סְתִיו

במשמעות – מְכַתֵּב, גְלוּיָה

לפניכם זוגות של מילים. חלק מהן מהטקסט שקראתם.

במה המילים דומות זו לזו?

סמנו את התשובה הנכונה.

במה המילה דומה ?				מילה דומה	מילה
☐ ד	☐ ג	☐ ב	☐ א	מְגִהֵץ	1. מְחֹשֵׁב
☐ ד	☐ ג	☐ ב	☐ א	קְסוּם	2. מוּפְלָא
☐ ד	☐ ג	☐ ב	☐ א	בְּבִטְיָחוֹת	3. הִתְפַּתְּחוֹת

פרק שני

קראו את המאמר "לפענח את הצופן החברתי" בעמודים 3-4 בחוברת הטקסטים, וענו על שאלות 15-35 :

שאלה 15

חבר מכיתתכם קרא את הטקסט והתקשה להבין מהו צופן חברתי. הסבירו לו **במילים שלכם** מהו צופן חברתי.

שאלה 16

יש התנהגויות שהן חלק מצופן חברתי. לפניכם משפטים שאמרו ילדים. באילו מהמשפטים מתוארת התנהגות שהיא **חלק מצופן חברתי** כלשהו, ובאילו לא? סמנו ✓ במקום המתאים :

המשפטים	כן חלק מצופן חברתי	לא חלק מצופן חברתי
א. אני שותה כשאני צמאה.		
ב. אני אוכלת בפה סגור.		
ג. אני מפנה מקום באוטובוס לאדם נכה.		
ד. אני רועד כשקר לי.		

שאלה 17

מִצָּפֶן הוא מכשיר המְרַאָה את כיוון הצפון. בכך הוא עוזר למצוא את הדרך.
נטע אמרה:

לדעתי, יש קשר בין המילה "מצפן"
ובין המילה "צופן" בביטוי "צופן חברתי".

מדוע, לדעתכם, נטע חושבת כך?

שאלה 18

השלימו את המילים החסרות בקטע, לפי הרעיונות שהבנתם משורות 21–33.
כתבו מילה אחת או יותר במקומות המסומנים בקו.

באוסטרליה נמצא אדם שגדל כל חייו בחברת זאבים ובעלי חיים אחרים,
ללא קשר כלשהו לבני אדם. סביר להניח, שאדם זה יתנהג לפי הצופן
החברתי של (א) _____, משום שאחת הדרכים לרכוש את
הצופן החברתי היא באמצעות (ב) _____. התנהגות שיכולה להיות
לאדם זה היא, למשל, (ג) _____.

(רעיון משלך)

שאלה 19

בשורות 29–30 כתוב: "... וכך אנו רוכשים את ההתנהגויות האלה בעצמנו".
 למה הכוונה במילים ההתנהגויות האלה במשפט הזה?

- א להתנהגויות של קריאה ושינון
 ב להתנהגויות של הקשבה והתבוננות
 ג להתנהגויות שלנו
 ד להתנהגויות של המבוגרים

שאלה 20

בשורות 41–90 יש השוואה בין התנהגויות המקובלות בחברה שלנו ובין התנהגויות המקובלות בחברות אחרות.
 השלימו את הטבלה שלפניכם לפי הטקסט.

בתנהגויות	בחברה שלנו	בחברות אחרות
ברכת שלום במפגש עם אדם חשוב	לחיצת יד	ביפן : _____ (א)
דרך הפנייה	_____ (ב) _____	ביפן : באופן עקיף, בציון השם או התפקיד
_____ (ג)	אכילה בסכין ובמזלג או בכף	בסין וביפן : _____ (ד) בהודו ובפרס : _____ (ה)

שאלה 21

בשורות 45–47 כתוב: "... משום שזו נחשבת חדירה לפרטיותו של האָהר".
למה הכוונה במילה זו במשפט?

- א לפרטיות
- ב לברכת שלום
- ג ללחיצת יד
- ד לתחושת כבוד וקרבה

שאלה 22

התבוננו באיור.

לפי שורות 48–51, מה אפשר לומר על מעמדם של אדם א' ושל אדם ב'?

- א המעמד של שניהם שווה.
- ב מעמדו של אדם א' בכיר יותר.
- ג מעמדו של אדם ב' בכיר יותר.
- ד אי אפשר לדעת.

שאלה 23

לפי שורות 52–58, כיצד יפני ישאל את המנהל שלו סוזוקי-סאן בנוגע לארוחת הצהריים?

- א המנהל סוזוקי-סאן, מתי תרצה לאכול ארוחת צהריים?
- ב מתי המנהל סוזוקי-סאן ירצה לאכול ארוחת צהריים?
- ג סוזוקי-סאן, מתי תרצה לאכול ארוחת צהריים?
- ד סוזוקי-סאן, מתי נלך לאכול יחד ארוחת צהריים?

שאלה 24

תאומים יפנים, בני 19, משוחחים זה עם זה.
אח אחד רוצה לומר לאחיו: אני הולך עוד מעט לספרייה.
לפי שורות 62–73, איזו מילה יפנית תחליף את המילה אני במשפט?

- א אָטָאֶשִׁי (atashi)
- ב וָטָאֶשִׁי (watashi)
- ג אוֹרֶה (ore)
- ד בּוֹקוּ (boku)

שאלה 25

בשורות 74–75 כתוב: "מנהגי השולחן אף הם עשויים להיות שונים לחלוטין ממקום למקום."
באיזו מילה אפשר להחליף את המילה לחלוטין, כך שמשמעות המשפט לא תשתנה?

- א לגמרי
- ב ברובם
- ג בחלקם
- ד מעט

שאלה 26

איזו מילה מתחזקת עם המילה השארית במשפט שלפניכם?
השארית אורז בצלחת נחשבת חוסר כבוד למאמץ שהושקע בגידול האורז... (שורות 82–84).

- א הגדרת
- ב הבערת
- ג החשבת
- ד הפשרת

שאלה 27

בשורות 86–87 הכותבת מוסיפה בסוגריים:
"מה אימא שלכם הייתה אומרת על זה?)"
מדוע, לדעתכם, בחרה הכותבת להוסיף הערה זו?

שאלה 28

בשורות 92–95 כתוב: "... בעבר הרחוק גברים נהגו ללבוש שמלות... ואילו היום גברים לובשים בעיקר מכנסיים".
מה מדגימות שורות אלה בנוגע לצופן החברתי?

- א שהוא משתנה עם הזמן.
- ב שהוא שונה ממקום למקום.
- ג שהוא זהה לגברים ולנשים.
- ד שהוא מנחה אותנו כיצד עלינו להתנהג.

שאלה 29

השלימו את הקטע שלפניכם לפי שורות 104–122, כך שיתאים לתוכן הטקסט שקראתם. השתמשו אך ורק באחת האפשרויות שמתחת לקו.

לרשת האינטרנט תכונות מיוחדות שבגללן הצופן החברתי של חברה כלשהי

עשוי _____

א (1) לרבות (2) להתרבות (3) לשנות (4) להשתנות

הרשת מאפשרת לאנשים _____ את הידע ואת

ב (1) למסור (2) ללמד (3) לחלוק (4) לפרסם

הרעיונות שלהם עם העולם כולו בקלות וביעילות, וכך תיתכן

של אדם אחד על אדם אחר. _____

ג (1) השוואה (2) השפעה (3) רושם (4) שיתוף

שאלה 30

הסבירו כיצד האינטרנט גורם להיטשטשות גבולות בין בני אדם השייכים לחברות שונות.

שאלה 31

בשורה 104 כתוב: "היום, בעידן התקשורת והאינטרנט..."
מה הפירוש של המילה "בעידן"?

- א בעזרת
- ב במרחב
- ג בזכות
- ד בתקופת

שאלה 32

בשורות 126–127 כתוב: "לא יהיו הבדלים מהותיים בין בני האדם..."
מה ההפך מהבדל מהותי?

- א הבדל שולי
- ב הבדל חשוב
- ג הבדל קיצוני
- ד הבדל בסיסי

שאלה 33

קראו שוב את שורות 1–9, הפותחות את הטקסט.
מדוע, לדעתכם, נבחרו שורות אלה לשורות פתיחה?
נמקו את דעתכם.

שאלה 34

כתבו כל צירוף מילים במילה אחת, לפי הדוגמה.

דוגמה: הזהות שלנו – לְהוֹמֵנוּ

א. הברכה שלה – _____

ב. הלבוש שלהן – _____

ג. האכילה שלנו – _____

ד. הרצון שלהם – _____

ה. הרצונות שלהם – _____

ו. המנהגים שלו – _____

שאלה 35

בכל אחד מהסעיפים שלפניכם יש משפט, ואחריו משפט דומה, אך בסדר הפוך. השלימו את המשפטים החסרים. השתמשו אך ורק באחת האפשרויות שמתחת לקו.

א. לעתים הצופן החברתי שלנו שונה כל כך מזה של האדם העומד מולנו, עד כי קשה להאמין שאנו חיים על אותו כוכב לכת...

השלימו:

קשה להאמין שאנו והאדם העומד מולנו חיים על אותו כוכב לכת, הצופן החברתי שלנו שונה כל כך.

(1) אף ש... (2) ולכן (3) שכן (4) ואכן

ב. השיתופיות בעידן האינטרנט גורמת לאנשים להתלבש באופן דומה, לאכול את אותם סוגי מאכלים ואף לתקשר זה עם זה באמצעות סמלים מוכרים.

השלימו:

אנשים מתלבשים באופן דומה, אוכלים את אותם סוגי מאכלים ואף מתקשרים זה עם זה באמצעות סמלים מוכרים.

(1) בגלל (2) למרות (3) ולכן (4) וכתוצאה מכך

השיתופיות בעידן האינטרנט.

ג. בהודו מקפידים לאכול ביד ימין בלבד, מפני שיד שמאל משמשת לפעולות ניקוי שונות, ולכן היא נחשבת טמאה.

השלימו:

יד שמאל משמשת לפעולות ניקוי שונות ונחשבת טמאה, מקפידים בהודו לאכול ביד ימין בלבד.

(1) ובזכות זאת (2) ולמרות זאת (3) כלומר (4) ומשום כך

טקסט ראשון: תמיד יהיו סיפורים – טקסט טיעוני

מספר הפריט	סוג הפריט	הציון על פי רמת ביצוע / התשובה הנכונה	אפשרויות הציון										
1	ר"ב פרשנות והיסק	2 = תשובה נכונה: (ב) לבדוק אילו ילדים הבינו טוב יותר את עלילת הסיפור. 0 = כל תשובה אחרת	2, 0										
2	סגור איתור מידע ואיחזור	2 = ארבע התשובות האלה: <table border="1" style="margin: 10px auto;"> <thead> <tr> <th>נכון</th> <th>לא נכון</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="text-align: center;">✓</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: center;">✓</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">✓</td> <td></td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">✓</td> <td></td> </tr> </tbody> </table> 1 = שלוש תשובות מן התשובות הנ"ל 0 = כל תשובה אחרת	נכון	לא נכון	✓			✓	✓		✓		2, 1, 0
נכון	לא נכון												
✓													
	✓												
✓													
✓													
3	ר"ב לשון ומטה לשון	2 = תשובה נכונה: (א) 0 = כל תשובה אחרת	2, 0										
4	ר"ב לשון	2 = תשובה נכונה: (ג) בחבל לכיש יש חקלאות מפותחת. 0 = כל תשובה אחרת	2, 0										
5	פתוח איתור מידע ואיחזור	1. 2 = תשובה המתייחסת לחוקר או לשם החוקר; או תשובה המתייחסת לחוקר והכתובה בשגיאות כתיב. <u>דוגמאות לתשובות תלמידים:</u> — פרופ' וולטר אונג; החוקר אונג; וולטר אונג; וולטר אונג; הונג; פרופסור 0 = כל תשובה אחרת. למשל, חוקרים אמריקאים נידחת; חוקרים אמריקאים הנוצרים עצמם	2, 0										
	פתוח פרשנות והיסק	2. 2 = תשובה המתייחסת למקום המחקר והכוללת שימוש בצירוף שמני או במרכיביו. <u>דוגמאות לתשובות תלמידים:</u> — מקום המחקר; ארצות המחקר; מדינות המחקר; אזור המחקר — המקום שבו נצרך המחקר — מקום שבו בוצע המחקר	2, 1, 0										

מספר הפריט	סוג הפריט	הציון על פי רמת ביצוע / התשובה הנכונה	אפשרויות הציון
		<p>1 = תשובה הכוללת שימוש במשפט שאלה או התייחסות למקום בלבד, ללא התייחסות למחקר. <u>דוגמאות לתשובות תלמידים:</u> — איפה היה המחקר — מיקום; אזור; ארצות; מדינה</p> <p>0 = תשובה הכוללת שימוש בצירוף פועלי שאינו משפט. למשל, ארכו מחקר, או כל תשובה אחרת. למשל, מקורות המחקר</p>	
	פתוח פרשנות והיסק	<p>3. 2 = תשובה הכוללת הכללה של המשתתפים במחקר תוך שימוש בשם עצם או בצירוף שמני. <u>דוגמאות לתשובות תלמידים:</u> — משתתפי המחקר; משתתפי הניסוי; אוכלוסיית המחקר; האנשים הנחקרים; האנשים שהשתתפו בניסוי; האנשים אותם חוקרים; קבוצות המחקר; קבוצות הנחקרים — המשתתפים; הנבדקים; הנחקרים</p> <p>1 = תשובה הכוללת שימוש בצירוף פועלי שאינו משפט או במשפט שאלה, או הכללה לא מדויקת. <u>דוגמאות לתשובות תלמידים:</u> — ניסו את המחקר על — על מי נוצר הניסוי? — על מי על את המחקר? — מי השתתף? — את מי לִקְחוּ? — אנשי המחקר (הסבר: לפנינו הכללה לא מדויקת). 0 = כל תשובה אחרת. למשל, ילדי המחקר; מהצד המחקר</p>	2, 1, 0
	פתוח איתור מידע ואיחזור	<p>4. 2 = תשובה הכוללת את אחת המילים: חידה/שאלה/שאלון, עם כל צירוף מתאים המתקשר אליהן. <u>דוגמאות לתשובות תלמידים:</u> — חידה; חידה על ארץ נופאיה למאה; חידה על דובים; שאלון על צבצ הדובים האזור; סיפור קצר ושאלה עליו; שאלון הפנת הנשמע (הסבר: התשובה תתקבל כי אנשי השבט, שלא ידעו קרוא וכתוב, השיבו על סמך שמיעת השאלון.); בעיה מילולית היא כמו (חידה). 0 = כל תשובה אחרת. למשל, שאלון על קרוא וכתוב; תשובה לשאלה (הסבר: השאלה היא כלי המחקר ולא התשובה לשאלה).</p>	2, 0
	פתוח פרשנות והיסק	<p>5. 2 = תשובה המתייחסת לתוצאות המחקר, המלמדות על יתרון הקוראים בספר (במפורש או במובלע), או להפך – המלמדות על הקושי של הצופים בסרט לעומת הקוראים (במפורש או במובלע). <u>דוגמאות לתשובות תלמידים:</u></p>	2, 0

מספר הפריט	סוג הפריט	הציון על פי רמת ביצוע / התשובה הנכונה	אפשרויות הציון
		<p>— אלה שקראו את הספר הצליחו יותר.</p> <p>— אלה שקראים את הספר מבינים יותר את הצליחה.</p> <p>— ילדים שקראו את הספר הבינו טוב יותר את הצליחה מילדים שקראו בסרט.</p> <p>— הילדים שראו את הסרט לא ידעו לספר את פיתולי הצליחה. (הסבר: התשובה תתקבל כי ניכר שקיימות הבנה, גם אם המרכיב ההשוואתי לא צוין במפורש.)</p> <p>0 = כל תשובה אחרת. <i>לעיל</i>, שתי קבוצות ילדים; אנשי הסרט ידעו לענות רק על הדברים שהכירו בסביבתם ולא מצהר</p>	
2, 1, 0	<p>פתוח פרשנות והיסק</p> <p>6</p> <p>2 = תשובה הכוללת מסקנה מכלילה משותפת (במפורש או במובלע) שהקריאה מפתחת את החשיבה, שחשוב לקרוא ואת התועלת בכך. התשובה מנוסחת היטב. למשל, קריאה טובה להתפתחות המוח/להתפתחות הידע/להתפתחות הדמיון.</p> <p>הערה: אם נוסף על המסקנה המכלילה יש ציון של כל מחקר בנפרד, יקבל התלמיד את מלוא הנקודות.</p> <p><u>דוגמאות לתשובות תלמידים:</u></p> <p>— קריאת ספרים תורמת לידע ולצורת החשיבה. חשוב לקרוא ספרים!</p> <p>— המסקנה היא: חשוב לקרוא ספרים. זה מרענן את הזיכרון ומפתח את הדמיון מצהר למה שאנו מכירים ומרחיב את הידע שלנו.</p> <p>— המסקנה המשותפת היא שקריאת ספרים חיונית להתפתחות ולהצלחת הדמיון. הילדים שקראו את הספר ידעו יותר טוב כי הספר מספרים יותר טוב את פיתולי הצליחה.</p> <p>— מי שקרא ספרים מביין וידע יותר.</p> <p>— המסקנה המשותפת היא: קריאה מפתחת את החשיבה ואת הדמיון ועל את הזיכרון.</p> <p>1 = תשובה המתייחסת למסקנה של אחד המחקרים בלבד, או למסקנה של כל אחד מהמחקרים בנפרד – ללא הכללה, או שמצוינת בה (במפורש או במובלע) חשיבות הקריאה בלי ציון התועלת שבקריאה, או תשובה מלאה בניסוח לקוי.</p> <p><u>דוגמאות לתשובות תלמידים:</u></p> <p>— המסקנה המשותפת היא שהספרים טובים יותר לזכרון והסרטים פחות. (הסבר: לפנינו התייחסות רק למחקר אחד.)</p> <p>— צריך לקרוא ספרים. (הסבר: חסרה התועלת שבקריאה.)</p> <p>— שקריאה מספר טובה לזכרון.</p> <p>— שקריאה מפתחת דמיון יותר טוב מסרט. (הסבר: יש התייחסות לסרט, שקיים רק במחקר אחד, כלומר אין מסקנה מכלילה.)</p> <p>— מי שקרא ספרים יודע יותר טוב את השאלה.</p> <p>— המסקנה היא שלא כל מה שראים זה מה שקורה, צריכים להרחיב את הידע הכללי בקריאה וצד לא רואים רק חלק אחד צריכים להסתכל לאופק. (הסבר: לפנינו התייחסות רק למחקר השני.)</p> <p>0 = המסקנה אינה מתאימה לנאמר בטקסט.</p>		

מספר הפריט	סוג הפריט	הציון על פי רמת ביצוע / התשובה הנכונה	אפשרויות הציון
		<p><u>דוגמאות לתשובות תלמידים:</u></p> <p>— המסקנה המשותפת היא שצריך לדעת הכל.</p> <p>— המסקנה המשותפת היא שיש להסקנות המחקריות הצלחה ולכן המחקריות אותה תוצאה. (הסבר: אין בתשובה התייחסות לחשיבות הקריאה).</p>	
7	פתוח איתור מידע ואיחזור	<p>2 = העתקת שני המשפטים: " (1) הספר, כחפץ, הוא חסר חשיבות. (2) מה שהופך אותו למופלא הוא הסיפורים שבתוכו.", ו/או הסבר נכון בלשון התלמיד להבחנה שהוצגה.</p> <p>1 = העתקה מלאה של המשפטים הנדרשים בתוספת העתקה של משפטים שאינם מתאימים, <u>אך</u> העתקה חלקית של המשפטים הנדרשים.</p> <p><u>דוגמה לתשובת תלמיד:</u></p> <p>— לקרא סיפורים על גבי צל המקום ספרים מודפסים על נייר. הספר כחפץ הוא חסר חשיבות מה שהופך אותו למופלא הוא הסיפורים שבתוכו. (הסבר: לפנינו כתיבת משפט שאינו מתאים, ובהמשך – כתיבת המשפטים הנדרשים).</p> <p>0 = העתקה של משפטים שאינם מתאימים <u>או</u> הסבר שגוי <u>או</u> כל תשובה אחרת.</p>	2, 1, 0
8	ר"ב לשון ומטה לשון	<p>2 = תשובה נכונה: (ד) רעה</p> <p>0 = כל תשובה אחרת</p>	2, 0
9	פתוח פרשנות והיסק	<p>2 = תשובה המבהירה מפורשות את הרעיון של נצחיות הסיפורים בדרך של הבחנה בין גורל הספרים לגורל הסיפורים, או בדרך המתייחסת לאמצעים הטכנולוגיים הנוחים יותר שיחליפו את הספרים.</p> <p><u>דוגמאות לתשובות תלמידים:</u></p> <p>— הוא מרטיץ את החושבים האופן הבא: הוא כותב שטם את הספרים יוצאנו ויחליץ אותם אמצעי טכנולוגי, צדיין אנשים ימשיכו לקרוא סיפורים. כי זה מה שבאמת חשב בספרים, הסיפורים שבהם!</p> <p>— הספרים יוצאנו אבד הסיפורים ימארו "בית חדש" כמו החשב, צל הפלאפון או ספרים אלקטרוניים. "לכן אני בטוח שאת הספר ימות זה יהיה רק מסני שגובה להמארה שתהפוק את אמצעי הקריאה לילדים יותר ולנוחים יותר."</p> <p>— הוא מרטיץ את החושבים בכך שאומר ש"את הספר ימות" זה יקרה רק כאשר נלכה להמארה שתהפוק את אמצעי הקריאה לילדים יותר ולנוחים יותר."</p> <p>1 = תשובה המביעה במובלע או במרומז את הרעיון של נצחיות הסיפורים לעומת הספרים, או המתייחסת במובלע או במרומז לאמצעים הטכנולוגיים הנוחים יותר שיחליפו את הספרים.</p> <p><u>דוגמאות לתשובות תלמידים:</u></p> <p>— הכותב מרטיץ את החושבים שהספרים "יוצאנו" בכך שהאומר שטם את הספרים "יוצאנו" האנשים לא יפסיקו לקרוא את הסיפורים שבתוכו. (הסבר: יש במשפט סתירה לוגית. אם הספרים ייעלמו, איך יוכלו לקרוא בהם? יש הבחנה מעורפלת).</p> <p>— דוג אפסון אומר שבכל זאת נלדים ימשיכו לקרוא את ה"אודיסיאה" ואת התנ"ך, כיטר פן, שר הטבעות וצוד הרבה ספרים. (הסבר: התשובה אינה מפורשת. המילים: "בכל זאת" ו"ימשיכו" מרמזות על נצחיות הסיפורים).</p>	2, 1, 0

מספר הפריט	סוג הפריט	הציון על פי רמת ביצוע / התשובה הנכונה	אפשרויות הציון
		<p>— דוג אלקסון מרעיץ את אלה החוששים שהספריים יוצלמו כפי שמספרים שהספריים הם חפץ דומה וחסר חשיבות ומה שמתוכו – הסיפורים המופלאים – הם החלק החשוב.</p> <p>(הסבר: חסרה התייחסות לנצחיות הסיפורים.)</p> <p>— הספר כחפץ הוא חסר חשיבות. מה שהופק אותו למופלא הוא הסיפורים שמתוכו.</p> <p>(הסבר: ציטוט מדויק מהטקסט המביע את הרעיון במובלע.)</p> <p>0 = תשובה שגויה, תשובה שאין בה הבנת הרעיון של נצחיות הסיפורים.</p> <p><u>דוגמאות לתשובות תלמידים:</u></p> <p>— כי דפ אלקסון אומר. (הסבר: תשובות מסוג זה אינן טובות כי הן נשענות על מקור סמכותי בלי להפעיל ביקורת.)</p> <p>— כפי שאמר שהרבה יותר נוח לקרוא את הספרים פזורתם היום.</p>	
10	ר"ב פרשנות והיסק	<p>2 = תשובה נכונה: (ד) לקוראים</p> <p>0 = כל תשובה אחרת</p>	2,0
11	פתוח פרשנות והיסק	<p>1. 2 = תשובה המתייחסת לאמצעי קשור לדפוס או למוצרי נייר.</p> <p><u>דוגמאות לתשובות תלמידים:</u></p> <p>— נ"ירות; דפיט מודפסים; ספריים; דפוס; מציאות</p> <p>0 = כתיבת אמצעי שאינו קשור לספרים או לדפוס, או כל תשובה אחרת שאינה הגיונית. למשל, מתכת</p>	2,0
	פתוח פרשנות והיסק	<p>2. 2 = תשובה המתייחסת לאמצעי טכנולוגי כלשהו, כגון מחשב, אינטרנט, טלפון סלולרי, צג של ספר אלקטרוני, <u>או</u> המתייחסת להמצאה חדשה/לאמצעים נוחים יותר וזולים, <u>או</u> כל תשובה הגיונית אחרת.</p> <p><u>דוגמאות לתשובות תלמידים:</u></p> <p>— דפיט אלקטרוני; דפיט אלקטרוני; ספר סטנדרטי; ספר סטנדרטי; מכשירים אלקטרוניים; ספריים באינטרנט</p> <p>0 = תשובה שגויה. כתיבת אמצעי שאינו קשור לטכנולוגיה חדשנית, <u>או</u> כל תשובה אחרת שאינה הגיונית. למשל, ספריים; ספריים</p>	2,0
12	ר"ב פרשנות והיסק	<p>א. 2 = תשובה נכונה: (3) חשוב</p> <p>0 = כל תשובה אחרת</p>	2,0
	ר"ב פרשנות והיסק	<p>ב. 2 = תשובה נכונה: (2) לקרוא</p> <p>0 = כל תשובה אחרת</p>	2,0
	ר"ב פרשנות והיסק	<p>ג. 2 = תשובה נכונה: (1) מפתחת</p> <p>0 = כל תשובה אחרת</p>	2,0

מספר הפריט	סוג הפריט	הציון על פי רמת ביצוע / התשובה הנכונה	אפשרויות הציון
	ר"ב פרשנות והיסק	ד. 2 = תשובה נכונה : (4) לעולם לא 0 = כל תשובה אחרת	2,0
13	ר"ב פרשנות והיסק	א. 2 = תשובה נכונה : (ד) החשיבות של הקריאה 0 = כל תשובה אחרת	2,0
	ר"ב פרשנות והיסק	ב. 2 = תשובה נכונה : (ב) הסיפורים יישארו לעד 0 = כל תשובה אחרת	2,0
	ר"ב לשון	1. 2 = תשובה נכונה : (ב) בתבנית 0 = כל תשובה אחרת	2,0
14	ר"ב לשון	2. 2 = תשובה נכונה : (ד) במשמעות 0 = כל תשובה אחרת	2,0
	ר"ב לשון	3. 2 = תשובה נכונה : (ג) בחרוז 0 = כל תשובה אחרת	2,0

טקסט שני: הצופן החברתי – טקסט מידעי

מספר הפריט	סוג הפריט	הציון על פי רמת ביצוע / התשובה הנכונה	אפשרויות הציון
15	פתוח איתור מידע ואיחזור	<p>4 = תשובה בהירה <u>בלשון התלמיד</u> שיש בה הסבר שהצופן החברתי הוא <u>התנהגות המקובלת בחברה</u> או <u>התנהגות המאפיינת אותה</u>. ייתכן חוסר פירוט.</p> <p>הערה:</p> <p>אם יש בתשובה ציטוטים מכמה מקומות בטקסט, ייחשב הדבר עיבוד עצמאי של הטקסט בידי התלמיד.</p> <p><u>דוגמאות לתשובות תלמידים:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>צופן חברתי הוא כללי התנהגות, אומנויות, מאכלים ומנהגים שונים המקובלים בחברות שונות. למשל, חברה היפנית ישנם כללי התנהגות שונים ומנהגים שונים מאשר בחברה הישראלית.</i> - <i>צופן חברתי הוא דרך שבה נוהגת חברה מסוימת. (הסבר: ההסבר טוב אף שחסר בו פירוט.)</i> - <i>צופן חברתי הוא הדברים המקובלים בכל חברה למשל, הרוש, הרגלי אכילה, תקשור וצד. הצופן החברתי מדיר מה נכון לעשות ומה לא נכון לעשות.</i> - <i>צופן חברתי מלמד אותנו איך להתנהג כח"י היום יום ובצורתו אנו שופטים את המצאות. בנוסף, הצופן החברתי מדיר את זהותנו כחלק מהקבוצה. (הסבר: התשובה נחשבת תשובה בלשון התלמיד מאחר שהתלמיד עיבד את הטקסט עיבוד מסוים.)</i> - <i>צופן חברתי הוא התנהגות מסוימת של אנשים המייחדת את אותה חברה. למשל ביסן אוכלים אורז עם מקלות ובישראל אוכלים אורז עם מלוח, סכין או כף.</i> - <i>צופן חברתי הוא סוג של תרבות. למשל, אנחנו אוכלים בסכום כי זה הצופן החברתי שלנו, ולצומת זאת היפנים אוכלים במקלות אכילה וזה הצופן החברתי שלהם.</i> <p>(הסבר: בתרבות יש כללי התנהגות ונימוס. אפשר לומר על אדם שאינו מנומס שהוא "חסר תרבות").</p>	4, 2, 0

	<p>2 = תשובה בלשון התלמיד שאינה מנוסחת בבהירות.</p> <p>או:</p> <p>תשובה שיש בה הסבר שהוא ציטוט מדויק מהטקסט או ציטוט כמעט מדויק מהטקסט (יש בו שינוי, הוספה או השמטה של מילה אחת או שתיים).</p> <p>להזכירכם, בטקסט כתוב: "הצופן החברתי הוא כל אותם ערכים, אמונות וכללי התנהגות המקובלים באותה חברה. צופן זה מנחה אותנו כיצד עלינו להתנהג בחיי היום-יום, ובאמצעותו אנו שופטים את המציאות ומבחינים בין טוב לרע..."</p> <p>דוגמאות לתשובות תלמידים:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>צופן חברתי הוא ערכים, אמונות וכללי התנהגות המקובלים בחברה.</i> (הסבר: לפנינו ציטוט כמעט מדויק מהטקסט.) - <i>צופן חברתי זה איך שאנחנו מתנהגים כמו אכילה, לבוש, נימוסים, דרכי פנייה והתקשרות.</i> (הסבר: לא ברור למי הכוונה ב"אנחנו", ולכן התשובה אינה בהירה.) - <i>צופן חברתי זה שלכול צע יש צופן חברתי משלה וכך הוא מתנהג ביום-יום.</i> (הסבר: התשובה "מעגלית", כלומר חוזרת על המונח. ניסוח התשובה מעורפל.) - <i>צופן חברתי הוא כמו הנהגות שלק, מה אתה לופש, איך אתה אוכל, איך אתה מתנהג וצד.</i> (הסבר: הניסוח לקוי, ההקשר החברתי חסר.) - <i>"צופן חברתי" הוא דבר המשקף את מה שחברה צרכיית צושה, לדוגמא: אופן לבוש, הרגלי אכילה, בירוק לשלום וכו'... "צופן חברתי" צושר לחברה אחת לבטא בדרך שונה, כלומר, להראות לחברות שונות איך הם מתנהגים, אותו הדבר אך בצורה שונה. וכך תורמים מדרך לחברות שונות ולכדא"ה</i> (הסבר: החלק השני של התשובה פגום מבחינת הבהירות ["צופן חברתי עוזר לחברה אחת לבטא בדרך שונה, כלומר..."] וגם מבחינת התוכן ["וכך תורמים... לחברות שונות וגם לכדא"ה"]). <p>0 = כל תשובה אחרת</p> <p>דוגמאות לתשובות תלמידים:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>צופן חברתי זה התנהגות או צורות דיבור שונות הן בדיבור והן בסימני ידיים או אף.</i> (הסבר: אין הסבר על מאפיין של חברה.) - <i>צופן חברתי הוא שונות בינן קבוצות, צמים, מינים וצד.</i> - <i>צופן חברתי הוא סימן חברתי, המסמל את הקבוצה.</i> - <i>צופן חברתי הוא כל שם שנבחר כדי לקרוא כקבוצתנו.</i> 		
<p>2, 1, 0</p>	<p>2 = סימון ארבע האפשרויות האלה:</p> <p>א. לא חלק מצופן חברתי</p> <p>ב. כן חלק מצופן חברתי</p> <p>ג. כן חלק מצופן חברתי</p> <p>ד. לא חלק מצופן חברתי</p> <p>1 = סימון שלוש או שתיים מהאפשרויות הנ"ל</p> <p>0 = כל תשובה אחרת</p>	<p>סגור</p> <p>פרשנות והיסק</p>	<p>16</p>

<p>2, 0</p>	<p>2 = תשובה שיש בה הסבר מדויק העוסק לפחות בדמיון לשוני אחד במשמעות, בשורש או בצליל. דוגמאות לתשובות תלמידים:</p> <ul style="list-style-type: none"> - כי מצפן מראה איפה הצפון וצפון חקרתי מראה מה צריק לצפות בחברה. (הסבר: יש הסבר לדמיון במשמעות.) - לדצתי נטע חושבת כק מכיוון שהמילים דומות פשוט. (הסבר: יש הסבר לדמיון בשורש.) - לדצתי נטע חושבת כק המילה "צפון" והמילה "מצפן" יש להם אותם אותיות והם באו מאותה משפחת מילים. - לדצתי, נטע חושבת כק, מכיוון שבמילים צפון ומצפן יש דמיון בהגייה ובצלילים. המילים הללו דומות מאוד בצורה בהן הן נשמעות, למרות זאת כירוש של המילים שונה. (הסבר: יש הסבר לדמיון בצליל. הדעה שאין דמיון במשמעות של המילים, מתקבלת.) - כי גם המילה "מצפן" וגם המילה "צפון" ישנן את האותיות: צ.פ.ן ולכן היא חושבת שזה אותו הדבר. (הסבר: התשובה מתקבלת בשל אופן הסימון המקובל של אותיות השורש אף שנכתבה נ' סופית שלא כמקובל בציון אותיות השורש.) - לדצתי, נטע חושבת כק מכיוון שמצפן תמיד מראה את כיוון הצפון והצפון לצדדים לא משתנה, בחברה יש כללים קבועים שנוהגים לפיהם. (הסבר: יש הסבר סביר לדמיון במשמעות – נורמות בחברה מסוימת ובזמן מסוים הן סימן מובהק להכוונה של התנהגות כפי שהמצפן מראה תמיד את כיוון הצפון.) - לדצתי נטע חושבת כק מכיוון שהמילה המילה יש אותיות וסדר דומה. לסיכום אפשר ללמוד שיש הרבה מילים דומות והפירושים שלהם בחלק מהפצאים שונה. (הסבר: תיאור הדמיון הלשוני בין המילים מתאים למסוגלות בכיתה ז, ועל כן הוא מתקבל.) <p>0 = תשובה שיש בה הסבר שאינו מדויק או שאינו סביר, או כל תשובה אחרת. דוגמאות לתשובות תלמידים:</p> <ul style="list-style-type: none"> - לדצתי, נטע חושבת כק מפני שהמילים דומות, מפני שצפון דומה לצפון. לסיכום, ניתן לראות שנטע חושבת שיש בין המילים קשר בצליל היותן דומות. (הסבר: התיאור "דומות" אינו מדויק, צריך לפרט במה מתבטא הדמיון.) - לדצתי, נטע חושבת כק מכיוון שמצפן מלכיד את המילה צפון שצפון נמצא בצירוף צפון חקרתי. (הסבר: ההסבר אינו מדויק.) - נטע חשבה כק כי המילה מצפן דומה למילה צפון והיא חושבת שיש קשר בין 2 המילים המצפן מראה את הצפון. (הסבר: ההסבר אינו סביר.) 	<p>פתוח לשון</p>	<p>17</p>
<p>1, 0</p>	<p>הערה כללית: כל ההשלמות בשאלה זו צריכות להתאים הן מבחינת התוכן הן מבחינת התחביר.</p> <p>א. 1 = בעצמי החיים או כל אפשרות אחרת העוסקת בסביבתו הקרובה של האדם, כגון החיות, הצמחים, סביבתו, הסביבה, חברתו, המקום שבו גדל, בעצמי חיים.</p> <p>0 = כל תשובה אחרת, כגון חיקוי, אוסטרליה, הוריס, ההוריס שלו, הקבוצה.</p>	<p>פתוח פרשנות והיסק</p>	<p>18</p>

1,0	<p>ג. $1 =$ מנהגי שולחן, אופן אכילה, אכילת אורז או הכללה מתאימה אחרת, כגון מנהגי אכילה, דרך אכילה, תרבות אכילה, הדדק מה אוכלים אורז, אכילה, תרבות ארוחה, נימוסי שולחן.</p> <p>$0 =$ כל תשובה אחרת, כגון נימוסין, מישראל, עם מה אוכלים (הסבר: הניסוח אינו מתאים להיות כותרת בטבלה.), איך אוכלים, כלי אכילה.</p>	פתוח פרשנות והיסק
1,0	<p>ד. $1 =$ במקלות אכילה או כל אפשרות דומה אחרת, כגון עם מקלות, מקרבים את הצלחת לפה ואוכלים במקלות, עם צ'ופסטיקס.</p> <p>$0 =$ כל תשובה אחרת, כגון בידיים, בסכר"ם, בשיפודים, במקל.</p>	פתוח איתור מידע ואיחזור
1,0	<p>ה. $1 =$ בידיים או כל אפשרות דומה אחרת, כגון ביד ימין, אוכלים אורז בידיים.</p> <p>$0 =$ כל תשובה אחרת, כגון במזלג וכף.</p>	פתוח איתור מידע ואיחזור
1,0	<p>$1 =$ תשובה נכונה: (ג) ללחיצת יד</p> <p>$0 =$ כל תשובה אחרת</p>	21 ר"ב פרשנות והיסק
1,0	<p>$1 =$ תשובה נכונה: (ב) מעמדו של אדם אי בכיר יותר.</p> <p>$0 =$ כל תשובה אחרת</p>	22 ר"ב פרשנות והיסק
2,0	<p>$2 =$ תשובה נכונה: (ב) מתי המנהל סוזוקי-סאן ירצה לאכול ארוחת צהריים?</p> <p>$0 =$ כל תשובה אחרת</p>	23 ר"ב פרשנות והיסק
2,0	<p>$2 =$ תשובה נכונה: (ג) אורח (ore)</p> <p>$0 =$ כל תשובה אחרת</p>	24 ר"ב פרשנות והיסק
1,0	<p>$1 =$ תשובה נכונה: (א) לגמרי</p> <p>$0 =$ כל תשובה אחרת</p>	25 ר"ב לשון ומטה לשון
1,0	<p>$1 =$ תשובה נכונה: (ג) ללחיצת יד</p> <p>$0 =$ כל תשובה אחרת</p>	21 ר"ב פרשנות והיסק
1,0	<p>$1 =$ תשובה נכונה: (ד) הפשרת</p> <p>$0 =$ כל תשובה אחרת</p>	26 ר"ב לשון

<p>4, 2, 0</p>	<p>4 = תשובה הנוגעת לתפקיד הרטורי של הוספת ההערה שבסוגריים (הכוונה הסמויה של הכותבת). למשל הדגשת ההבדל בין תרבויות, יצירת קרבה עם הקורא, הוספת הומור. התשובה מנוסחת היטב. דוגמאות לתשובות תלמידים:</p> <p>- לדצתי, הכותמת חזרה להוסיף זאת כדאי להדגיש לנו את ההקדמי בהתנהגויות.</p> <p>- לדצתי, הכותמת חזרה להוסיף זאת מכיוון שרצתה להצחיק קצת, להתלוצץ קצת, להוסיף כמו "שאלה רטורית" כלו.</p> <p>- לדצתי הכותמת חזרה להוסיף זאת כי: היא רצתה להוסיף קצת הומור לטקסט.</p> <p>- לדצתי הכותמת חזרה להוסיף זאת, מכיוון שהיא מנסה להדגיש את ההקדמי הגדול שבין התרבויות הללו. אם יוכלו הילדים בישראל הצגת ידיהם, יכעסו עליהם מאוד הוריהם על הלכלוך ויראו בהתנהגות זאת כהתנהגות לא הגיונית ומלכלכת.</p> <p>- הכותמת חזרה להוסיף כי: היא רוצה להמחיש את זה שלא אוכלים אוכל מדיים. (הסבר: "להמחיש" – תשובה הנוגעת לתפקיד הרטורי שהוא מעבר לטקסט, היא סוג של הדגשה).</p> <p>- כי זה מסביר כמה גדול ההקדמי בין אנשים שונים.</p> <p>2 = תשובה הנוגעת רק לתוכן (להשוואה בין התרבויות) ולא לתפקיד הרטורי, או תשובה הנוגעת לתפקיד הרטורי אך אינה מפורטת, או תשובה שאינה מנוסחת היטב. דוגמאות לתשובות תלמידים:</p> <p>- לפי דצתי, חזרה הכותמת להוסיף זאת, מכיוון שאצלנו אכילה בדיים נחשבת להתנהגות גסה-רוח ומאוד לא מכבדת ונצימה, כולל וכלל לא. (הסבר: התשובה נוגעת רק לתוכן).</p> <p>- כדי שנשים על זה קצת (הסבר: התשובה נוגעת לתפקיד הרטורי אך אינה מפורטת).</p> <p>- כי זה לא מנומס אצלנו (בחברה שלנו). (הסבר: התשובה נוגעת רק לתוכן).</p> <p>- היא רצתה כאילו ליפנות אלינו. נבין שהצלה מותר לאכול בדיים (הסבר: התשובה אינה מנוסחת היטב).</p> <p>- הכותמת חזרה להוסיף זאת כיוון שאצלנו נהוג לאכול בצגרת סכין, מלכל וכף, ואכילה בדיים נחשבת לגסה רוח.</p> <p>- מכיוון שאצלנו לא אוכלים בדיים זה לא מקובל.</p> <p>- הכותמת חזרה להוסיף זאת מפני שהאמהות לא מרשות לאכול בדיים מפני שזה לא מנומס והם רוצות שאנשים ידעו שהילד שלהם מנומס.</p> <p>- הכותמת חזרה להוסיף זאת מישום שהיא בתור אימא לילדים היא מבין שזה לא מסדר לאכול ככה כי מבחינתה זה לאכול כמו חיות. (הסבר: התשובה נוגעת רק לתוכן – להבדל בין התרבויות).</p> <p>0 = כל תשובה אחרת</p> <p>דוגמאות לתשובות תלמידים:</p> <p>- כדי שנגיד יותר כמה שמתכוונים בקטע.</p> <p>- מכוון שמה שכתוב בסוגריים אינו קשור לקטע מסופר. (הסבר: לפנינו תשובה הנוגעת לסוגריים אך לא למידע הכתוב בסוגריים).</p>	<p>פתוח פרשנות והיסק</p>	<p>27</p>
<p>1, 0</p>	<p>1 = תשובה נכונה: (א) שהוא משתנה עם הזמן. 0 = כל תשובה אחרת</p>	<p>רי"ב פרשנות והיסק</p>	<p>28</p>

	הערה כללית: בחירה באפשרות המתאימה גם אם לא הועתקה כראוי, תיחשב תשובה נכונה.		29
1,0	א. 1 = תשובה נכונה : (4) להשתנות 0 = כל תשובה אחרת	ר"ב פרשנות והיסק	
1,0	ב. 1 = תשובה נכונה : (3) לחלוק 0 = כל תשובה אחרת	ר"ב לשון	
1,0	ג. 1 = תשובה נכונה : (2) השפעה 0 = כל תשובה אחרת	ר"ב לשון	
1,0	<p>1 = תשובה שיש בה קשר בין תכונה או כלי של האינטרנט ובין ההשפעה של בני האדם זה על זה. תתקבל גם תשובה המצוטטת מהטקסט.</p> <p><u>דוגמאות לתשובות תלמידים:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ישנם הרבה אתרים שבהם אפשר להגיד מידע. אנשים אחרים יכולים לקרוא את המידע במחשב שלהם. כך הם יכולים לראות כיצד מתנהגים במקומות אחרים ולהתנהג כק. - אפשר לדבר ברשתות חברתיות בז'יט ופייסבוק אחד את השני בדברים שאני צוה ודרכים שאני כוונת, כך אפשר להשפיע על אנשים. - אנשים יכולים להתבונן זה בזה ולהיות מושפעים. (החסבר: המאפיין הוא האפשרות להתבונן באנשים אחרים, והוא מתקבל אף שהוא אינו מאפיין ייחודי לאינטרנט.) - כשאישו מצלם סרטון ותמונות, כל אדם בעל מחשב ואינטרנט יכול לראות את הסרטון ותמונה. כך הם יכולים לראות מהם המנהגים של אנשים אחרים ולהתנהג עם מנהגים אלו. (הסבר: המאפיין הוא "כל אדם... יכול לראות את הסרטון/תמונה". ההשפעה: "להתנהג עם מנהגים אלו.") - אנשים יכולים לראות סרטונים באינטרנט ולהיות מושפעים מהם. - כי כל אחד מלמד את המנהגים שלו וכל מה שהוא אוהב ומשתמש אותו וכך כל הצפנים הופכים לדומים (הסבר: התשובה מעורפלת אך יש הבנה של השיטופיות). <p>0 = כל תשובה אחרת, לרבות תשובה הנוגעת רק למאפיין או לכלי או רק להשפעה או למאפיין או לכלי ולהשפעה ללא קישור ביניהם.</p> <p><u>דוגמה לתשובת תלמיד:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - אנשים מתלבים באופן דומה (הסבר: התשובה נוגעת רק להשפעה, אך אינה נוגעת למאפיין שגרם לה). 	פתוח פרשנות והיסק	30
1,0	1 = תשובה נכונה : (ד) בתקופת 0 = כל תשובה אחרת	ר"ב לשון ומטה לשון	31
2,0	2 = תשובה נכונה : (א) הבדל שולי 0 = כל תשובה אחרת	ר"ב לשון ומטה לשון	32

<p>4, 2, 0</p>	<p>4 = תשובה הנוגעת לתפקיד הרטורי של הפתיח בטקסט הנוכחי במפורש או במובלע. למשל תשובה כי שורות אלה מסבירות, מדגימות, ממחישות, מציגות או מתמצות את הנושא של הטקסט, או תשובה כי שורות אלה מעודדות את הקורא להמשיך לקרוא או לחשוב על הדברים. התשובה מנוסחת בבהירות.</p> <p><u>דוגמאות לתשובות תלמידים:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - שורות אלו נבחרו לדצתי כיוון שהן פתיח ומצודד אותנו להמשיך לקרוא. (הסבר: יחסי כותב-קורא באים לידי ביטוי ברצון של הכותב לעודד את המוטיבציה של הקורא לקרוא.) - כדי שאנשים יוכלו להבין על מה הטקסט מדבר ומה יש לו לספר. (הסבר: רצון הכותב להסביר לקורא מה עומד להתרחש בטקסט.) - לדצתי, שורות אלה נבחרו לשורות הפתיח מפני שהם מציגים את הנושא וצולות השוואה קטנה בין התרבויות. - לדצתי שורות אלה נבחרו לשורות הפתיח כי: הם נותנים מן הדגמה שתצור לנו יותר להבין את הטקסט, מהו בכלל צופן חכמת. - לדצתי, שורות אלו נבחרו לפתיח מכיוון שהן ממחישות את הצופן החכמתי. כשאדם לומד כמה פתוח, אולי במקום אחד זה יראה גם רוח, אבל במקום אחר זה יראה מקור להנאה. <p>2 = תשובה שיש בה הכללה הנוגעת לתוכן של הטקסט או לקשר של תוכן הפתיח לטקסט כולו, או תשובה שאינה מנוסחת היטב.</p> <p><u>דוגמאות לתשובות תלמידים:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - הטקסט כולו על צופן חכמת. השורות מדגמות על מה זה צופן חכמתי ולכן זה מתאים. (הסבר: התשובה עוסקת רק בתוכן ביחס לטקסט כולו ולא ביחסי כותב-קורא.) - לפי דצתי, נבחרו השורות האלה לשורות הפתיח מכיוון, שאלו המילים שמסבירות את הצופן החכמתי בצורה מפורטת במקום למקום וכיצד משתמשים בו. (הסבר: התשובה עוסקת רק בתוכן, והניסוח לקוי.) - לדצתי שורות אלה נבחרו להיות שורות הפתיח מכיוון שהן מספרות על אותה התנהגות בצופני חכמתיים שונים. (הסבר: התשובה עוסקת רק בתוכן.) <p>0 = כל תשובה אחרת</p> <p><u>דוגמאות לתשובות תלמידים:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - כי אם יפני משהק אנתנו חושבים עלו גסות רוח (הסבר: יש תיאור של מה שמוסבר בטקסט, אך אין הסבר על תפקיד הפתיח.) - לפי דצתי, שורות אלה נבחרו לשורות הפתיח כאילו שורות אלה מראות איך היה אילו לא היה צופן חכמתי. (הסבר: לפנינו פרשנות לא נכונה של התוכן.) - לפי דצתי הם נבחרו כי הם מתאימות. - לפי דצתי הם נבחרו לשורות הפתיח מפני: שהם שאילות שאילות עם זה מפריצה לנו עושים כל מיני דברים ליד השולחן. - השורות 1-9 מדגמות על צופן חכמתי ועל דברים מוצגים לדצתנו ונורמלי אצלכם (הסבר: כל הטקסט עוסק בצופן חברתי ולא רק שורות אלה.) 	<p>פתוח פרשנות והיסק</p>	<p>33</p>
<p>1, 0</p>	<p>א. 1 = ברכתה, בירכתה</p> <p>0 = כל תשובה אחרת, כגון ברכתה, ברכתה, ברכתה, ברכתה.</p>	<p>פתוח לשון</p>	<p>34</p>

1,0	ב. 1 = לבושן 0 = כל תשובה אחרת, כגון לבושט, לבושה, לבושהט, לבושהן, לבושן, לבושיהן, לבושתן, מלבושיהן.	פתוח לשון	
1,0	ג. 1 = אכילתנו 0 = כל תשובה אחרת, כגון אכילנו, אכילת, האכילתנו.	פתוח לשון	
1,0	ד. 1 = רצונם 0 = כל תשובה אחרת, כגון רצונן, רצונהט, רצונה, רצונוט, רצונהט.	פתוח לשון	
1,0	ה. 1 = רצונותיהם, רצונותייהם 0 = כל תשובה אחרת, כגון רצונותט, רצונותס, רצונותהט, רצונותיהט, רצונותיהט, רצונותיהט.	פתוח לשון	
1,0	ו. 1 = מנהגיו, מינהגיו 0 = כל תשובה אחרת, כגון מנהגיו, מנהגט, מנהגותיו, מנהגיהט, מנהגט, מנהגט, מנהגט, מנהגט.	פתוח לשון	
	הערה כללית: • בחירה באפשרות המתאימה גם אם לא נכתבה כראוי, תיחשב תשובה נכונה. אם סימן התלמיד את אחת האפשרויות וגם כתב תשובה (דומה או שונה), יש לציין רק את מה שכתב התלמיד.		35
1,0	א. 1 = תשובה נכונה: (3) שָׁכַן 0 = כל תשובה אחרת	ר"ב לשון	
1,0	ב. 1 = תשובה נכונה: (1) בגלל 0 = כל תשובה אחרת	ר"ב לשון	
1,0	ג. 1 = תשובה נכונה: (4) ומשום כך 0 = כל תשובה אחרת	ר"ב לשון	